

TL2042 GAGAUZ TÜRKLERİ VE DİLLERİ –II
DERSİN VERİLDİĞİ FAKÜLTE: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAK.
DERSİN VERİLDİĞİ BÖLÜM: ÇAĞDAŞ TÜRK LEH. VE EDEB.
HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. G. SELCAN SAĞLIK ŞAHİN

Türküler

Gagauz halk edebiyatında canlı bir türdür. Gagauz türkülerinin bir kısmı Anadolu'da söylenen türkülerle büyük benzerlikler taşımaktadır. Uzun yıllar Osmanlı coğrafyasında yaşayan Bulgaristan Gagauzlarından derlenen Yemen Türküsü, Kırım'ın Ruslar tarafından işgali üzerine söylenmiş olan Kırım türküsü, Varna, Sivastopol ve Çanakkale türküleri Gagauz Türklerinde de görülmektedir. Gagauz türküleri konu bakımından gelenek görenek içerisinde törensel ve tören dışı diye iki ana başlığa ayrılabilir. Ayrıca Gagauz türküleri konularına göre destansı türküler, aşk türküleri, cümbüşlü/güldürücü türküler, gurbet türküleri, dini türküler yani kilise ayinleri, beddua içerikli türküler, ninniler ve çocuk türküleri olarak da sınıflandırılabilir. Gagauz türkülerinden 136 tanesi, 2001 yılında Lüba Çimpoeş tarafından *Gagauz Halk Türküleri* adlı çalışmada yayımlanmıştır. Adı geçen eserde türkülerin notaları da verilmiştir (Bkz. Resim 1-2).

Türkü örnekleri:

Bän bir garip kuşuydum¹

Bän bir garip kuşuydum,
Uştum gittim havaya,
Kanadım kırıldı,
Düştüm yuvaya.

Yükümü verdim,
Dokuz deveye,
Kalmışım gurbet yerde,
Sorannarım yoktur.

Ayler da gezerim,
Öldüyüme güm yemiyorum²,

¹ Nevzat Özkan, Gagavuz Edebiyatı, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2017, s.362.

² Gam yemiyorum.

TL2042 GAGAUZ TÜRKLERİ VE DİLLERİ –II
DERSİN VERİLDİĞİ FAKÜLTE: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAK.
DERSİN VERİLDİĞİ BÖLÜM: ÇAĞDAŞ TÜRK LEH. VE EDEB.
HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. G. SELCAN SAĞLIK ŞAHİN

Başım ucunda

Ayleyenlerim yoktur.

Yukarıdaki trk anlaşılacağı üzere gurbet trklerindedir.

Maniler

Gagauz sözlü halk edebiyatında mani söyleme geleneği önemli rol oynar. Gagauz manilerinin bir bölümü derlenmiştir. MoŐcov 19. Yüzyıl sonlarında ve 20 yüzyıl başlarında Basarabya'daki Gagauz köylerinden derlediği manileri kitap olarak yayınlamıştır. Gagauz manileri üzerine en geniŐ çalıŐmayı Tudora Arnavut yapmıştır (1999, basılmamıŐ Doktora tezi). Maniler, başta aŐ olmak üzere hemen her konuda yazılabilen bir halk edebiyatı nazım türü olarak tanımlanmaktadır. ÇoĐunlukla 7 heceli dörtlüklerden meydana gelmektedirler. 1/2/4. dizeler birbirleri ile kafiyeli 3. dize ise serbesttir yani kafiye diziliŐi a-a-b-a Őeklindedir. Sözlü edebiyatın ürünü olan maniler Gagauz Türkleri arasında halen canlılığını korumaktadır. Gerek yazarlar gerekse halk tarafından yaratılmakta olan maniler dilden dile aktarıldığı için kısa sürede anonimleŐmektedirler.

TL2042 GAGAUZ TÜRKLERİ VE DİLLERİ –II
DERSİN VERİLDİĞİ FAKÜLTE: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAK.
DERSİN VERİLDİĞİ BÖLÜM: ÇAĞDAŞ TÜRK LEH. VE EDEB.
HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. G. SELCAN SAĞLIK ŞAHİN

Resim 1

TL2042 GAGAUZ TÜRKLERİ VE DİLLERİ –II
DERSİN VERİLDİĞİ FAKÜLTE: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAK.
DERSİN VERİLDİĞİ BÖLÜM: ÇAĞDAŞ TÜRK LEH. VE EDEB.
HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. G. SELCAN SAĞLIK ŞAHİN

Resim 2

TL2042 GAGAUZ TÜRKLERİ VE DİLLERİ –II

DERSİN VERİLDİĞİ FAKÜLTE: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAK.

DERSİN VERİLDİĞİ BÖLÜM: ÇAĞDAŞ TÜRK LEH. VE EDEB.

HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. G. SELCAN SAĞLIK ŞAHİN

125. OGLAN, OGLAN

♩ = 100

O - glan, O - glan, kalk gi - de - lim,
- glan, O - glan, kalk gi - de - lim.
- gr - da - klı fe - ne - ri yak gi - de - lim
Ne göz - zül o - lan ya - la - bık ço - ban.

Oglan, kalk gidelim. }
Derâ ferî, yak gidelim.
Oglan,
Derâ boyunda
Ot biçelim.
Oglan. }
Ne gözâl olan,
Yalabık çoban.

2
Yarınma toz-dumandan.